

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ
100-ЛЕТНИЕ ГЕНОЦИДА АРМЯН
THE 100TH ANNIVERSARY OF ARMENIAN GENOCIDE

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ
ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՉԱԿԱԳԻՐ

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող պետական հանձնաժողովը, համախորհուրդ սփյուռքում գործող տարածաշրջանային հանձնախմբերի հետ՝

- արտահայտելով հայ ժողովրդի միասնական կամքը,- հենվելով 1990 թվականի օգոստոսի 23-ի՝ Հայաստանի անկախության մասին հռչակագրի և Հայաստանի Հանրապետության Մահմանադրության վրա,

- վկայակոչելով ՄԱԿ-ի 1948 թվականի դեկտեմբերի 10-ի՝ Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիրը, որի համաձայն «մարդկության ընտանիքի բոլոր անդամներին հատուկ արժանապատվության եւ հավասար ու անօտարելի իրավունքների ճանաչումն աշխարհի ազատության, արդարության եւ խաղաղության հիմքն է»,

- ղեկավարվելով ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի 1946 թվականի դեկտեմբերի 11-ի 96(1) բանաձևի, 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ի «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և պատժելու մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի, 1968 թվականի նոյեմբերի 26-ի «Պատերազմական հանցագործությունների և մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունների նկատմամբ վաղեմության ժամկետ չկիրառելու մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի, ինչպես նաև 1966 թվականի դեկտեմբերի 16-ի «Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրի և մարդու իրավունքների վերաբերյալ բոլոր այլ միջազգային ակտերի համապատասխան սկզբունքներով և դրույթներով,

- հաշվի առնելով, որ «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և պատժելու մասին» կոնվենցիան ընդունելիս ՄԱԿ-ը հատուկ կարևորել է այդ հանցատեսակի դեմ պայքարում միջազգային համագործակցությունը,

- շեշտելով ցեղասպանության հանցակազմում պարունակվող արարքների համար անպատիժ մնալու անթույլատրելիությունն ու այդ հանցագործության վաղեմության ժամկետ չունենալու հանգամանքը,

- դատապարտելով 1894-1923 թվականներին Օսմանյան կայսրության և Թուրքիայի տարբեր վարչակարգերի կողմից ծրագրված ու հայ ժողովրդի դեմ շարունակաբար իրականացված ցեղասպանական քայլերը, հայրենագրկու-

մը, հայության ոչնչացմանն ուղղված զանգվածային կոտորածները, էթնիկ զտումները, հայկական ժառանգության ոչնչացումը, ինչպես նաև ցեղասպանության ժխտումը, պատասխանատվությունից խուսափելու, կատարված հանցագործություններն ու դրանց հետևանքները լռության մատնելու կամ արդարացնելու բոլոր փորձերը՝ որպես հանցագործության շարունակություն և նոր ցեղասպանություններ իրականացնելու քաջալերանք,

- համարելով նաև 1919-1921 թվականներին Օսմանյան ռազմական արտակարգ ստյանների կողմից «Իրավական և մարդկային օրենքների դեմ» այդ ծանր ոճրի ուղղությամբ կայացված դատավճիռները եղելության իրավական գնահատական,

- արժևորելով 1915 թվականին միջազգային հանրության կողմից Անտանտի պետությունների մայիսի 24-ի համատեղ հռչակագրով հայ ժողովրդի դեմ իրականացված ծանրագույն հանցագործությունը պատմության մեջ առաջին անգամ որպես «մարդկության և քաղաքակրթության դեմ իրականացված հանցագործություն» որակումը և օսմանյան իշխանություններին պատասխանատվության կանչելու հանգամանքի շեշտադրումը, ինչպես նաև 1920 թվականի օգոստոսի 10-ի Սևրի հաշտության պայմանագրի և 1920 թվականի նոյեմբերի 22-ի՝ ԱՄՆ-ի Նախագահ Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճռի դերը և նշանակությունը Հայոց ցեղասպանության հետևանքների հաղթահարման հարցում.

1. Ոգեկոչում է Հայոց ցեղասպանության մեկուկես միլիոն անմեղ զոհերի հիշատակը և երախտագիտությամբ խոնարհվում կյանքի ու մարդկային արժանապատվության համար պայքար մղած նահատակ և վերապրած հերոսների առջև:

2. Վերահաստատում է Հայաստանի և հայ ժողովրդի հանձնառությունը՝ շարունակելու միջազգային պայքարը ցեղասպանությունների կանխարգելման, ցեղասպանության ենթարկված ժողովուրդների իրավունքների վերականգնման և պատմական արդարության հաստատման համար:

3. Շնորհակալություն է հայտնում այն պետություններին, միջազգային, կրոնական և հասարակական կազմակերպություններին, որոնք քաղաքական խիզախություն ունեցան ճանաչելու և դատապարտելու Հայոց ցեղասպանությունը՝ որպես մարդկության դեմ ուղղված սոսկալի ոճրագործություն, և այսօր էլ շարունակում են այդ ուղղությամբ իրավական քայլեր ձեռնարկել, նաև կանխել ժխտողականության վտանգավոր դրսևորումները:

4. Երախտագիտություն է հայտնում այն ազգերին, կառույցներին և անհատներին, ովքեր հաճախ իրենց վտանգելով՝ մարդասիրական տարաբնույթ օգնություն ցուցաբերեցին, փրկեցին լիակատար ոչնչացման վտանգի առջև կանգնած բազմաթիվ հայերի, ապահով և խաղաղ պայմաններ ստեղծեցին ցեղասպանությունից վերապրած հայության համար՝ մեծ թափ հաղորդելով որբախնամ գործունեությանը և միջազգային հայասիրական շարժմանը:

5. Դիմում է ՄԱԿ-ի անդամ պետություններին, միջազգային կազմակերպություններին, բարի կամքի տեր բոլոր մարդկանց՝ անկախ ազգային և կրոնական պատկանելությունից, միավորել իրենց ջանքերը պատմական արդարությունը վերականգնելու և Հայոց ցեղասպանության գոհերի հիշատակը հարգելու համար:

6. Արտահայտում է Հայաստանի և հայ ժողովրդի միասնական կամքը՝ Հայոց ցեղասպանության փաստի համաշխարհային ճանաչման հասնելու և ցեղասպանության հետևանքների հաղթահարման հարցում, ինչի համար մշակում է իրավական պահանջների թղթածրար՝ դիտելով այն անհատական, համայնքային և համազգային իրավունքների և օրինական շահերի վերականգնման գործընթացի մեկնարկ:

7. Դատապարտում է Թուրքիայի Հանրապետության կողմից Հայաստանի Հանրապետության ապօրինի շրջափակումը, միջազգային հարթակներում ցուցաբերվող հակահայկական կեցվածքը և միջպետական հարաբերությունների կարգավորման համար նախապայմանների առաջադրումը՝ դրանք գնահատելով որպես Հայոց ցեղասպանության, Մեծ Եղեռնի մինչ օրս անպատիժ մնալու հետևանք:

8. Կոչ է անում Թուրքիայի Հանրապետությանը՝ ճանաչել և դատապարտել Օսմանյան կայսրության կողմից իրականացված Հայոց ցեղասպանությունը և մարդկության դեմ իրագործված այդ սոսկալի ոճրի գոհերի հիշատակը ոգեկոչելու միջոցով առերեսվել սեփական պատմության ու հիշողության հետ՝ հրաժարվելով կեղծարարության, անհերքելի իրողության ժխտման և հարաբերականացման քաղաքականությունից:

Զորակցում է Թուրքիայի քաղաքացիական հասարակության այն հատվածին, որի ներկայացուցիչներն այսօր արդեն համարձակություն են դրսևորում այդ հարցում՝ ի հակադրություն իշխանությունների պաշտոնական դիրքորոշման:

9. Հույս է հայտնում, որ Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը և դատապարտումը կարևոր մեկնակետ կդառնան հայ և թուրք ժողովուրդների պատմական հաշտեցման գործընթացի համար:

10. Հպարտությամբ է արձանագրում, որ ցեղասպանությունից վերապրած հայ ժողովուրդը վերջին հարյուրամյակի ընթացքում՝

- դրսևորեց անկոտրում կամք ու ազգային ինքնագիտակցություն, վերականգնեց դարեր առաջ կորցրած ինքնիշխան պետականությունը,

- պահպանեց և զարգացրեց ազգային արժեքները, հասավ ազգային մշակույթի, գիտության և կրթության վերածննդի՝ ուրույն ներդրում ունենալով համաշխարհային ժառանգության զարգացման գործում,

- ստեղծեց Հայկական Սփյուռքի հոգևոր և աշխարհիկ կառույցների հզոր և արդյունավետ ցանց, ինչը նպաստեց աշխարհասփյուռ հայ համայնքներում հայապահպանության, հայի՝ հարգանք և համակրանք վայելող կերպարի կերտմանը, հայ ժողովրդի արդար իրավունքների պաշտպանությանը,

- համազգային գործակցության և հայրենադարձության ընդարձակ ծրագրով համախմբեց և վերստեղծեց ցեղասպանության հետևանքով վերացման վտանգի առջև հայտնված ազգային գենոֆոնդը,

- Առաջին և Երկրորդ աշխարհամարտերում բերեց իր արժանի ներդրումը միջազգային անվտանգության և խաղաղության հաստատման գործում, փառավոր հաղթանակներ տարավ Սարդարապատի և Արցախյան հերոսամարտերում:

11. Դիտարկում է Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցը որպես կարևոր հանգրվան պատմական արդարության համար մղվող պայքարը «Հիշում եմ և պահանջում» կարգախոսով շարունակելու գործընթացում:

12. Կոչ է անում հայորդիների գալիք սերունդներին՝ հայրենասեր, գիտակից և ուսյալ կեցվածքով պաշտպան կանգնել հայրենի սրբազան ժառանգությանը, աննահանջ պայքարով ծառայել հանուն՝

- առավել հզոր Հայրենիքի՝ ազատ և ժողովրդավար Հայաստանի Հանրապետության,

- անկախ Արցախի առաջընթացի ու զորացման,

- աշխարհասփյուռ հայության գործուն համախմբման,

- համայն հայության դարավոր նվիրական նպատակների իրականացման:

29 հունվարի 2015թ., ք.Երևան

<http://www.president.am/hy/press-release/item/2015/01/29/President-Serzh-Sargsyan-visit-Tsitsernakaberd-Genocide/>

ВСЕАРМЯНСКАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ К 100-ЛЕТНЕЙ ГОДОВЩИНЕ ГЕНОЦИДА АРМЯН

Государственная комиссия по координации мероприятий, посвященных 100-летию Геноцида армян, совместно с действующими в диаспоре региональными комиссиями,

- выражая единую волю армянского народа,
- основываясь на Декларации о независимости Армении от 23 августа 1990 года и Конституции Республики Армения,
- ссылаясь на Всеобщую декларацию прав человека ООН от 10 декабря 1948 года, согласно которой "признание достоинства, присущего всем членам человеческой семьи, и равных и неотъемлемых прав их является основой свободы, справедливости и всеобщего мира",
- руководствуясь соответствующими принципами и положениями резолюции 96(1) Генеральной Ассамблеи ООН от 11 декабря 1946 года, Конвенции ООН "О предупреждении преступления геноцида и наказании за него" от 9 декабря 1948 года, Конвенции ООН "О неприменимости срока давности к военным преступлениям и преступлениям против человечества" от 26 ноября 1968 года, а также Международного пакта "О гражданских и политических правах" от 16 декабря 1966 года и всех других международных актов о правах человека,
- учитывая, что при принятии Конвенции о предупреждении преступления геноцида и наказании за него ООН придала особую важность международному сотрудничеству в борьбе против такого вида преступления,
- подчёркивая недопустимость безнаказанности за содеянное, содержащееся в составе преступления геноцида, и то обстоятельство, что данное преступление не имеет срока давности ,
- осуждая спланированные и последовательно совершенные различными режимами Османской империи и Турции в период 1894-1923-х годов геноцидальные действия против армянского народа, направленные на уничтожение армянства, лишение армянского народа своей родины, массовую резню и погромы, этнические чистки, уничтожение армянского культурного наследия, а также отрицание факта геноцида, все попытки избежать ответственности, умалчивать или оправдывать совершенные преступления и их

последствия как продолжение преступления и поощрение к совершению новых геноцидов,

- также считая приговоры, вынесенные в 1919-1921 годы Османскими чрезвычайными военными трибуналами за это тяжкое преступление против "закона и человечности", правовой оценкой совершенного,

- высоко оценивая введённую впервые в истории международным сообществом в совместной декларации стран Антанты от 24 мая 1915 года характеристику тягчайшего преступления, осуществлённого против армянского народа как "преступление, совершенное против человечества и цивилизации" и акцентирование необходимости призвать к ответственности османские власти, а также роль и значение Севрского мирного договора от 10 августа 1920г. и Арбитражного решения, вынесенного президентом США Вудро Вильсоном 22 ноября 1920г. в вопросе преодоления последствий Геноцида армян:

1. Взывает к памяти полутора миллионов невинных жертв Геноцида армян и к поклонению с признательностью мученикам и пережившим геноцид героям за борьбу за жизнь и человеческое достоинство.

2. Подтверждает приверженность Армении и армянского народа продолжению международной борьбы за предотвращение геноцидов, восстановления прав подвергшихся геноциду народов и утверждению исторической справедливости.

3. Выражает благодарность тем государствам, международным, религиозным и общественным организациям, которые имели политическую смелость признать и осудить Геноцид армян как страшное преступление против человечества и сегодня продолжают предпринимать правовые шаги в этом направлении, а также предотвращать опасные проявления отрицания.

4. Выражает признательность тем народам, структурам и лицам, которые, нередко подвергая себя опасности, оказывали разнообразную гуманитарную помощь, спасали множество армян, стоявших перед опасностью полного уничтожения, создали безопасные и мирные условия для пережившего геноцид армянства, придав большой размах делу попечительства сирот и международному движению армянофильства.

5. Обращается к государствам-членам ООН, международным организациям, ко всем людям доброй воли, независимо от национальной и религиозной принадлежности, консолидировать свои усилия для восстановления исторической справедливости и почтения памяти жертв Геноцида армян.

6. Выражает единую волю Армении и армянского народа в вопросе достижения всемирного признания Геноцида армян, а также устранения последствий геноцида, и с этой целью разрабатывает пакет правовых требований, рассматривая его как начало процесса восстановления индивидуальных, общинных и общенациональных прав и законных интересов.

7. Осуждает незаконную блокаду Республики Армения со стороны Турецкой Республики, проявляемую ею на международных площадках антиармянскую позицию, а также выдвигание предусловий в процессе нормализации межгосударственных отношений, расценивая это как результат длящейся до сегодняшнего дня безнаказанности за Геноцид армян, Мец Егерн.

8. Призывает Турецкую Республику признать и осудить совершенный Османской империей Геноцид армян, воззав к памяти жертв этого ужасного преступления, осуществленного против человечества, встать лицом к лицу с собственной историей и памятью, отказываясь от политики фальсификации, отрицания неопровержимых фактов и банализации.

Поддерживает ту часть гражданского общества Турции, представители которой уже сегодня проявляют смелость в вопросе признания Геноцида армян – наперекор официальной позиции властей.

9. Выражает надежду, что признание и осуждение Геноцида армян Турецкой Республикой станет важной исходной точкой для процесса исторического примирения армянского и турецкого народов.

10. С гордостью констатирует, что переживший Геноцид армянский народ на протяжении последнего столетия:

- проявил непреклонную волю и национальное самосознание, восстановив потерянную много веков назад суверенную государственность,

- сохранил и развил национальные ценности, достиг возрождения национальной культуры, науки и образования, внося особый вклад в дело развития мирового наследия,

- создал мощную и эффективную сеть духовных и светских структур Армянской диаспоры, что способствовало сохранению национальной идентичности, созданию пользующегося уважением и симпатией образа армянина и защите справедливых прав армянского народа в армянских общинах всего мира,

- обширной программой общенационального сотрудничества и репатриации консолидировал и воссоздал ставший в результате Геноцида перед угрозой исчезновения национальный генофонд,

ВСЕАРМЯНСКАЯ ЛЕКЛАРАЦИЯ К 100-ЛЕТНЕЙ ГОЛОВШИНЕ ГЕНОЦИДА...

- внес свой достойный вклад в дело установления международной безопасности и мира в ходе Первой и Второй мировых войн, одержал славные победы в героических Сардарпатском и Арцахском сражениях.

11. Рассматривает 100-летие Геноцида армян как важную веху в процессе продолжения борьбы за историческую справедливость под девизом “Помню и требую”.

12. Призывает будущие поколения сыновей армянского народа проявлением патриотизма, сознательности и образованности встать на защиту священного армянского наследия, непреклонной борьбой служить во имя:

- еще более могущественного Отечества - свободной и демократической Республики Армения,
- прогресса и усиления независимого Арцаха,
- действенной консолидации мирового армянства,
- исполнения вековых заветных чаяний всего армянского народа.

29 января 2015 г., г. Ереван

<http://www.president.am/ru/press-release/item/2015/01/29/President-Serzh-Sargsyan-visit-Tsitsernakaberd-Genocide/>

PAN-ARMENIAN DECLARATION ON THE CENTENNIAL OF THE ARMENIAN GENOCIDE

The State Commission on the Coordination of Events Dedicated to the 100th Anniversary of the Armenian Genocide, in consultation with its regional committees in the Diaspora,

- expressing the united will of the Armenian people,

- based on the Declaration of Independence of Armenia of 23 August 1990 and the Constitution of the Republic of Armenia,

- recalling the United Nations Universal Declaration of Human Rights of 10 December 1948, whereby recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

- guided by the respective principles and provisions of the United Nations General Assembly Resolution 96(1) of 11 December 1946, the United Nations Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide of 9 December 1948, the United Nations Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes Against Humanity of 26 November 1968, the International Covenant on Civil and Political Rights of 16 December 1966 as well as all the other international documents on human rights,

- taking into consideration that while adopting the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, the United Nations specifically underlined the importance of international cooperation in the struggle against that criminal offence,

- emphasizing the inadmissibility of impunity of the constituent elements of the crime of genocide and the non-applicability of statutory limitation thereto,

- condemning the genocidal acts against the Armenian people, planned and continuously perpetrated by the Ottoman Empire and various regimes of Turkey in 1894-1923, dispossession of the homeland, the massacres and ethnic cleansing aimed at the extermination of the Armenian population, the destruction of the Armenian heritage, as well as the denial of the Genocide, all attempts to avoid responsibility, to consign to oblivion the committed crimes and their consequences or to justify them, as a continuation of this crime and encouragement to commit new genocides,

- also considering the 1919-1921 verdicts of the courts-martial of the Ottoman Empire on that grave crime perpetrated “against the law and humanity” as a legal assessment of the fact,

- appreciating the joint declaration of the Allied Powers on May 24, 1915, for the first time in history defining the most heinous crime perpetrated against the Armenian

people as a “crime against humanity and civilization” and emphasizing the necessity of holding Ottoman authorities responsible, as well as the role and significance of the Sevres Peace Treaty of 10 August 1920 and US President Woodrow Wilson’s Arbitral Award of 22 November 1920 in overcoming the consequences of the Armenian Genocide:

1. Commemorates one-and-a-half million innocent victims of the Armenian Genocide and bows in gratitude before those martyred and surviving heroes who struggled for their lives and human dignity.

2. Reiterates the commitment of Armenia and the Armenian people to continue the international struggle for the prevention of genocides, the restoration of the rights of people subjected to genocide and the establishment of historical justice.

3. Expresses gratitude to those states and international, religious and non-governmental organizations that had political courage to recognize and condemn the Armenian Genocide as a heinous crime against humanity and even today continue to undertake legal measures to that end, also preventing the dangerous manifestations of denialism.

4. Expresses gratitude to those nations, institutions and individuals, who often endangering their lives, provided multifaceted humanitarian assistance and rescued many Armenians facing the threat of total annihilation, created safe and peaceful conditions for the survivors of the Armenian Genocide, thus promoting orphan care and the international Armenophile movement.

5. Appeals to UN member states, international organizations, all people of good will, regardless of their ethnic origin and religious affiliation, to unite their efforts aimed at restoring historical justice and paying tribute to the memory of the victims of the Armenian Genocide.

6. Expresses the united will of Armenia and the Armenian people to achieve worldwide recognition of the Armenian Genocide and the elimination of the consequences of the Genocide, preparing to this end a file of legal claims as a point of departure in the process of restoring individual, communal and pan-Armenian rights and legitimate interests.

7. Condemns the illegal blockade of the Republic of Armenia imposed by the Republic of Turkey, its anti-Armenian stance in international fora and the imposition of preconditions in the normalization of interstate relations, considering this a consequence of the continued impunity of the Armenian Genocide, Meds Yeghern.

8. Calls upon the Republic of Turkey to recognize and condemn the Armenian Genocide committed by the Ottoman Empire, and to face its own history and memory through commemorating the victims of that heinous crime against humanity and renouncing the policy of falsification, denialism and banalizations of this indisputable fact.

Supports those segments of Turkish civil society whose representatives nowadays dare to speak out against the official position of the authorities.

9. Expresses the hope that recognition and condemnation of the Armenian Genocide by Turkey will serve as a starting point for the historical reconciliation of the Armenian and Turkish peoples.

10. Proudly notes that during the last century the Armenian people, having survived the Genocide,

- Demonstrated an unbending will and national self-consciousness and restored its sovereign statehood, lost centuries ago,

- Preserved and developed national values, achieved the renaissance of their national culture, science and education, bringing its unique contribution to the development of world heritage,

- established a powerful and effective network of religious and secular institutions in the Armenian Diaspora, thus contributing to the preservation of their Armenian identity in Armenian communities worldwide, the shaping of a respected and esteemed image of the Armenian, and the protection of the legitimate rights of the Armenian people,

- united and restored the national gene pool that was facing extermination as a result of the Genocide, through a pan-Armenian cooperation and extensive repatriation program,

- made its valuable contribution to international peace and security during the First and the Second World Wars and won glorious victories in the heroic battle of Sardarapat and the Artsakh war.

11. Considers the 100th anniversary of the Armenian Genocide an important milestone in the ongoing struggle for historical justice under the motto “I remember and demand”.

12. Calls upon the coming generations of Armenians to protect their sacred native heritage with patriotism, consciousness and intellect and resolutely struggle and serve for:

- a stronger Homeland, free and democratic Republic of Armenia,
- the progress and strengthening of independent Artsakh,
- the efficient unity of Armenians worldwide,
- the realization of the centuries-old sacrosanct goals of all Armenians.

29 January 2015., Yerevan

<http://www.president.am/en/press-release/item/2015/01/29/President-Serzh-Sargsyan-visit-Tsitsernakaberd-Genocide/>